

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Красимир Шекерджиев – член на ВСС

за създаване на нова система за измерване на натовареността

С решение на Висшия съдебен съвет от 16.12.2015 г. са приети правила за оценка на натовареността на съдиите, като същите са въведени в съдилищата от 01.04.2016 г.

Тази система за оценяване на натовареността на съдиите почива на разбирането, че оценката за конкретната натовареност на всеки съдия е равна на времето, необходимо за разглеждане и решаване на конкретното дело, в което се включват всички дейности, свързани с доброто осъществяване на правораздаването (чл.4 от Правилата). Прието е, че времето за разглеждане на делото е обективен първичен измерител на натовареността и може да послужи за съпоставка на различни по тип дела (чл.5 от Правилата).

Преценката на необходимото време за разглеждане на всяко конкретно дело се прави след дефинирането на множество отделни групи дела в рамките на основните материи (граждански, наказателни, търговски и административни) (чл.8 от Правилата), като се отчита претеглената им стойност на база направена оценка, отчитаща тяхната сложност и времето, необходимо за разглеждането и решаването им (чл.9 от Правилата). Въз основа на тази оценка за всяка група дела е посочен основен коефициент. Предвидена е и възможност той да бъде коригиран (чл.19 от Правилата), като бъде увеличен или намален по инициатива на съдията, разглеждащ делото или служебно от съответния административен ръководител. При определяне на коефициента за сложност на всяка група дела е прието, че единица от него трябва да отговаря на 16 работни часа (чл.9, ал.7 от Правилата)

В глава трета на Правилата ВСС е приел, че след като бъдат отчетени „общото годишно време“ (252 дни или 2016 работни часа), времето, което съдията отделя за допълнителни дейности (170 работни часа) и времето за нормативно определения годишен отпуск (240 работни часа) общо разполагаемото годишно време на един съдия за разглеждане и приключване на дела е 1600 работни часа (всичко дотук в чл.12 от Правилата). Това време, съгласно чл.9 от Правилата следва да отговаря на среден годишен коефициент на натовареност 100 (чл.15 от Правилата).

За отразеното виж Приложение 1

Така конструираната система за измерване на натовареността на съдиите (СИНС) е построена на разбирането за възможното определяне на индивидуална тежест на всяко едно дело, като сбора на така определените коефициенти на разгледаните и приключени от всеки съдия дела ще определи и неговия годишен коефициент на натовареност.

Ако системата се прилага коректно при определянето на този коефициент максималната му стойност следва да бъде максимум 100 и то при положение, че съответният съдия не е отсъствал по каквато и да е причина за календарната година или не е полагал извънреден труд (над 8 часа за работния ден).

При анализ на данните за приложението на СИНС за 2017 г. се установява, че 1 173 от съдиите в страната са с коефициент над максимално допустимия по Правилата, което означава, че те са работили извънредно при разглеждане и решаване на разпределените им дела. Това са почти 60% от всички съдии, като голяма част от тях работят в съдилища, които според официалната използвана статистика на ВСС са с натоварване около или малко над средното. Така например в районните съдилища в градовете Кубрат, Берковица, Ихтиман, Момчилград, Нова Загора, Пещера, Чирпан са отчетени индивидуални годишни коефициенти на съдии над 200- което отговаря на положен труд през 2017 г. за повече от 400 работни дни.

При преглед на резултатите на СИНС се установяват десетки коефициенти над 300, като най- високият е малко над 344, което отговаря на полагане на труд за изминалата календарна година в размер на 689 работни дни.

Друга неточност при използване на СИНС е свързана с видимите съществени разлики между отчетените коефициенти на съдиите, правораздаващи в определени съдилища и официалните статистически данни на ВСС по отношение на разгледаните и решени от същите съдилища дела. Така например в АС- гр. Хасково всички съдии (без един) имат годишен коефициент над 234, като натоварването в този съд е по- ниско (определено като брой дела разгледани за отчетния период от един съдия) от това на Административен съд- София- град, в който съдията с най- висок годишен коефициент по СИНС е с 80 единици по- нисък от тези на съдиите в АС- гр. Хасково.

Съществена неточност на системата е свързана с отчетените минимални коефициенти на част от съдиите, за които има посочени стойности в размер на 0,1 и 0,13, които отговарят съответно на по- малко от два часа работа в съответния съд, което е принципно невъзможно.

За достоверността на посочените по- горе данни виж Приложение 2

При внимателен преглед на посочените недостатъци на СИНС (за които могат да бъдат дадени още множество примери) може да бъде направен извод, че те са породени от самото естество на отчитане на индивидуалното натоварване на всеки съдия и стремежа времето да бъде използвано като универсален критерий за измерване на тежестта на различни по вид дела.

Намирам това за погрешно на следните основания:

1. Определянето на общ коефициент за тежест на отделните групи дела (посочени в приложенията на Правилата) е осъществено чрез извършено проучване на времето, което обичайно се използва за разглеждането и решаването на сходни по своята сложност дела. Това е осъществено след т. нар „емпирично изследване“, осъществено от работни групи от съдии, специализирали в определена област, които са определили базов коефициент на практическата и правната сложност на определен вид дела, като са работили въз основа на дела, които към момента на изследването не са били налични при тях. По този начин измерването на времето, необходимо за разглеждането и решаването им е правено по механизъм, който не е могъл да бъде проверен и определено е неточен.
Основен недостатък на този начин на определяне на коефициент е невъзможността да се избегне субективизма, като на практика се дава възможност на участниците в работната група (всякога работещи в определено отделение в съд със специализация по материя) да определят своята и на колегите си (със същата специализация) натовареност.
2. Определянето на коефициент за тежест на отделните видове дела, осъществен от съдии, които работят в съдебни органи със специализация не е съобразен с това, че такива дела се разглеждат и в съдилища без специализация, където съответния съдия губи много повече време, за да се запознае с материалите по делото, да го разгледа и реши, в сравнение със съдия, който е специализирал в съответната материя. В тази връзка следва да се посочи това, че специализация липсва в повече от половината първоинстанционни съдилища, като това е особеност, която може да бъде отчетена и в окръжни и дори апелативни съдилища. (така например в Апелативен съд- гр. Велико Търново няма търговско отделение).
3. Идеята да се въведе среден коефициент на сложност на сходни (по различни признаци) дела не отчита възможността тези признаци да са недостатъчни за определяне на времето, необходимо за разглеждането и решаването им. При преглед на приложенията към Правилата е видно, че такива важни характеристики на съответното производство като процесуално поведение на страните, сложност на

поставените от тях правни и фактически въпроси, направените допълнителни искания не се отчитат (или частично се отчитат). Не на последно място следва да се посочи и това, че определянето на среден коефициент на сложност (основан на време, необходимо за разглеждане на делото) не отчита индивидуалните особености на съдията. Известно е, че продължителността на разглеждане и решаване на делото (включваща проучване на матиралите, време за процесуални действия и обем на постановения съдебен акт) е твърде различна при всеки един съдия. Определянето на един основен (усреднен) коефициент за различни дела винаги се различава от действителното време, изразходвано от съдията за решаване на конкретното дело и е предпоставка за естествено изкривяване на резултата, защото този основен коефициент винаги има характер на фикция.

4. Възможността да се коригира основният коефициент на конкретното дело (в посока завишаване или намаляване) е довел до това, че масово той се завишава, като случаите на намаляването му са единични. Това допълнително изкривява достоверността на резултатите на СИНС, като наред със субективния начин на определяне на основния коефициент се дава възможност той да бъде коригиран по критерии, чието съществуване няма как да бъдат проверени. Тук е систематичното място да се посочи, че неправилната промяна на коефициента (направена по инициатива на съдията или административния ръководител) не подлежи на проверка, а и няма възможност такава да бъде направена. ВСС (включително и Инспектората към него) няма административен капацитет да осъществява постоянна такава проверка, а да се възложи тази дейност (предвид нейния обем) на вишестоящите административни ръководители е най- малкото неразумно. За коректното отчитане на натовареността по действащата към момента система е необходим постоянен контрол по отношение на 738 686 (общ брой дела за 2017 г.), което е очевидно невъзможно. Дори да се възложи такава проверка, то тя може да бъде осъществявана от малък брой административни ръководители или инспектори и да обхваща незначителен брой дела, което няма да промени общата картина.

Липсата на предвиден задължителен контрол, а и на санкции при некоректна промяна на коефициента на практика води до изкривяване на резултатите от използване на системата и конкретно до това, че в най- натоварените по обективен критерий съдилища (брой разгледани дела) не работят съдиите, които са с най- висок коефициент на натовареност.

Проблемите, възникнали при използването на СИНС са ясно видими в обобщените данни за 2017 г. са отчетени и от предходния състав на ВСС. Няма друга причина за липсата на изградена действаща връзка между СИНС и системата за разпределение на делата, което е довело до това, че индивидуалната натовареност на всеки съдия не се отчита при разпределението, като няма предвиден работещ ред разпределението на свръхнатоварения съдия да бъде регулирано, когато индивидуалния му коефициент на натоварване надхвърли определена стойност. По този начин на практика е дерогирана разпоредбата на чл.16 от Правилата, която предвижда при отчитане на висока натовареност да се предприемат организационни или други подходящи мерки.

До този момент при отчитане на натовареността на съдиите и определяне на политиката на ВСС не са отчитани данните от СИНС. В Анализ на натовареността за 2016 г. (приет от СК на ВСС от на 18.07.2017 г.), както и Анализ на данните събрани чрез СИНС (приет от СК на ВСС на 02.10.2017 г.) е отразено намерението на ВСС да използва системата, но и това, че към момента преценката за натовареност е правена само на базата на брой разгледани и решени дела, съобразно щата във всеки съд и действителна натовареност (при отчитане на делата, разгледани от работилите за отчетния период в съда съдии). Липсата на изградена връзка между системата за разпределение на делата и СИНС е израз единствено на това, че данните от последната са преценявани като недостоверни и не следва да бъдат отчитани при взимане на важни за развитието на системата решения.

Към настоящият момент ние имаме анализ на данните, събрани чрез СИНС и тези, събрани чрез деловодната система за 2017 г. Пред СК на ВСС отново стои въпроса за това как да бъде отчетена натовареността на отделните съдии и кои резултати да бъдат съобразявани при взимане на управленски решения, свързани с щата в отделните съдебни органи. Да бъде даден отговор на този въпрос е още по-належащо, предвид обстоятелството, че модул, който измерва индивидуалната натовареност на съдиите е предвиден в разработваната единна деловодна система и по силата на изготвеното окончателно техническо задание е неразделна част от нея. Ако не бъде взето решение как да бъде определяна тази натовареност и не бъдат редактирани Правилата, в тази деловодна система ще бъде включен СИНС в настоящия му вид, независимо, че резултатите му са недостоверни и той никога не е използван от ВСС при взимане на решения.

Ето защо предлагам да бъде взето решение и да се приеме система за измерване на натовареността на съдиите, която изключва субективния фактор и използва обективни данни, чиято достоверност не буди съмнение и е лесно проверима. В работата на съдията единствените данни, които следва да бъдат отчитани са броя на разгледаните и решени дела, тъй като всяка съдийска дейност е свързана единствено и само с решаването на дела.

Вярно е, че разнообразието на делата е такова, че те се различават съществено едно от друго, но това е допълнителен аргумент в подкрепа на тезата, че дори дела от един и същи вид са толкова различни по своята тежест, че определянето за тях на общ коефициент за трудност е предпоставка за неточност на резултата.

Намирам за правилно индивидуалната натовареност на всеки съдия да бъде определяна на база броя разгледани дела, разделени по определен признак на големи групи и отчитани за сравнително дълъг период от време. Това ще даде възможност във всяка група да бъдат отчитани множество дела, като тяхната обща тежест ще е сходна с тази на друго множество сходни дела за същия времеви период.

Така например общата сложност на разгледаните в рамките на година искиви производства (например по облигационни искиве или дела с предмет на престъпления от общ характер) ще бъде близка до тази на същите по вид дела, разгледани в рамките на следваща година. Вярно е, че първото, третото или двадесет и осмото дело в групата ще бъде с различна сложност от съответните по поредност дела в другата група, но общата им тежест обичайно ще е сходна.

Този начин на определяне на индивидуална натовареност ще даде отговор на множество проблеми, които възникват сега при използването на СИНС, а и при управлението на системата за разпределение на делата.

1. Големият брой дела (обусловен от големите групи, в които те са разделени и сравнително дългия период на отчитане) ще даде възможност всеки съдия да получи еднакъв или много близък общ брой дела, което с приложението на СИНС не се постига предвид липсата на свързаност със системата за разпределение на делата.
При определянето на множество малки групи разликата в броя на разпределените дела на всеки съдия (както е предвидено в СИНС) варира от десетки проценти до пъти, което без съмнение е несправедливо. Така например ако в един съд бъдат разгледани дела от една група по СИНС, чийто брой е по-малък от съдиите, работещи в него част от тях няма да получат такива дела, респективно разликата им с техните колеги, които са разгледали такива дела ще бъде 100%.
2. Ще се изостави виждането, че стойността на индивидуалния коефициент на натовареност на съдии с различна специализация може да бъде самостоятелно основание за промяна на числеността на съдиите в отделенията на съдилищата със специализация, респективно ще се тушира напрежението между колеги. В тази връзка намирам за невъзможно, а и ненужно да се измерва по общ универсален начин работата на съдии, занимаващи се с различни по материя дела (няма как да бъдат сравнени едно търговско дело за несъстоятелност на голямо дружество и наказателно дело с предмет длъжностно престъпление с

множество самостоятелни действия и огромен доказателствен материал). Не виждам и необходимост това да бъде правено.

3. Използването само на обективни критерии за измерване на делата ще даде възможност всеки съдия във всеки момент да провери начина на разпределение на делата, собствената си натовареност и вида и броя на разпределените му дела, съобразно останалите си колеги. Систеმა, основаваща се на отчитане само на обективни и лесно проверими данни ще даде възможност и на ВСС да взема своевременни решения, респективно няма да зависи от анализ на данни за предходни продължителни периоди, които обичайно се изготвя и приема месеци след отчетния период (както е до момента със СИНС).
4. Приемането на нов начин за измерване на натовареността ще спести много съдийско време. Към момента поставянето на коефициент и описването на делото в СИНС отнема повече от минута (по сведения, събрани при проведените посещения в различни съдилища във връзка с използването на системата), като това време нараства многократно при коригиране на съответния коефициент. Когато това време се съотнесе към близо 750 000 дела, разгледани от съдилищата през 2017 г. ще се очертае огромното извънпрофесионално натоварване на съдиите, което използването на СИНС налага.
При изработване на система, която изключва възможността за коригиране на първоначално определената сложност на конкретното дело, почиваща само на обективни лесно установими данни, свързани с вида или характера на делото, измерването на индивидуалната натовареност на съдията ще може да бъде осъществявано автоматично от системата за разпределение на делата и няма да изисква отделяне на време от разпределящия.
5. Предлаганата нова система няма да е връщане към вече използвани модели, които отчитат данни за номинален брой на разгледаните и решени дела, като се предлага да бъдат обособени отделни групи (с отделно отчитане) в рамките на един и същ вид дела. Така например ще се отчете спецификата и сложността на делата с предмет несъстоятелност (при измерване на натовареността на търговските съдии, или на делата с предмет делба при първостепенните съдилища). Обособяването на тези групи ще даде възможност да се прецени естеството на натоварването в съответния орган. Ще може да се отчете, че констатирано завишаване на общия брой разгледани дела се дължи на рязко увеличение на определен вид дела (например заповедни производства или произнасяния свързани с използване на СРС), като тази особеност ще бъде съобразявана при взимане на управленски решения.

По съществуващото на предлаганата нова система:

Предлагам съдилищата да бъдат разделени по два признака- ниво на съответния съд (районен, окръжен и апелативен) и дали в съответния съд е налице специализация на разглежданите дела по материи. Намирам, че спецификата на работа в съответните съдебни органи, очертана през призмата на тези два признака ще даде възможност да бъде определена индивидуалната средна натовареност на всеки съдия, който правораздава в тях, като по този начин ще се придобие яснота за това кои съдилища са с изключително висока натовареност, кои са с натовареност около средната и съответно кои са ниско натоварените съдилища.

Тази преценка следва да бъде правена на база получени дела за предходния отчетен период (2017 година) при отчитане на спецификата на постъпилите дела и тяхната относителна тежест. Следва да се посочи и това, че тези данни имат най- висока степен на достоверност, доколкото към момента са отчетени проблеми при изясняване на вида и броя на решените дела към същия период, а такива не съществуват по отношение на получените.

Виж приложение 3

Разделянето на делата следва да бъде правено по техния вид (тъй като процесуалните закони предвиждат различия при разглеждането и решаването им), а когато се обособяват групи в рамките на един и същ вид дела следва да се отчитат техни важни особености, които ги различават съществено от другите производства от този вид дела.

Този начин на отчитане на натовареността ще даде възможност делата да бъдат справедливо разпределени между съдии, работещи в едно и също отделение, както и да бъде правена бърза и лесна съпоставка между натовареността на съдии, работещи в рамките на еднакви по вид отделения в различни съдилища от едно и също ниво.

Тези резултати не можеха да бъдат постигнати с използването на СИНС, тъй като системата никога не е била свързана със системата за разпределение на делата и никога резултатите от нея не са отчитани при разпределението.

Предлагам да бъде изградена връзка между новата система за измерване на натовареността на съдиите и тази за разпределение на делата, като по този начин се гарантира справедливо и равномерно натоварване на съдиите, работещи в рамките на едно отделение във всеки съд. При създаването на връзка между тези (независими до момента) системи следва задължително да се предвиди когато на принципа на случайното разпределение на делата бъде разпределено дело на определен съдия това да бъде отчетено, като бъде намалена вероятността той да бъде изтеглен при нов избор на дело от същия вид. Това може да бъде направено със съществено намаляване на процента на вероятност той да бъде изтеглен, което от една страна ще гарантира принципа на случайното разпределение на делата (доколкото възможност, макар и малка

да му бъде разпределено делото ще съществува), а от друга ще доведе до това, че в края на отчетния период всички съдии в едно отделение ще са разгледали еднакъв (или с минимална разлика) брой дела от един и същи вид.

I. Районни съдилища

Виж приложение 4

1. Специализирани съдилища

A. Наказателни отделения

Делата следва да бъдат разделени на групи единствено съобразно вида им. Трябва да се обособят четири самостоятелни групи- дела от общ характер (НОХД), дела от частен характер (НЧХД), частни наказателни дела (НЧД) и наказателни административен характер дела (НАХД).

При съобразяване на статистическите данните за 2017 г. се установява, че в районните съдилища със специализация на разгледаните дела по материи са работили 326 съдии, които са разгледали съответно 22 412 НОХД, 36 712 НАХД, 48 855 НЧД и 2 336 НЧХД, като средната месечна и годишна натовареност представям в табличен вид

Таблица 1

<i>Видове НАКАЗАТЕЛНИ дела</i>	<i>Общ БРОЙ за 2017 г.</i>	<i>Средномесечна натовареност</i>	<i>Годишна натовареност</i>
НОХД	22 412	5.73	68.76
НАХД	36 712	9.38	112.56
НЧД	48 855	12.49	149.88
НЧХД	2 336	0.60	7.16

Б. Граждански отделения

Делата следва да бъдат разделени на групи съобразно вида им, а исковите производства и съобразно процесуални особености, свързани с изисквания за разглеждане и срок за разглеждане на конкретните дела.

Трябва да бъдат отчетени в отделни групи заповедни производства, частни граждански дела и искиви производства, като в рамките на последната група следва да бъдат оформени подгрупи- в една подгрупа вещни и делбени производства, в една подгрупа искове по СК, ЗЗДН, ЗЛС, ЗГР, Закон за детето и ЗБЖИБР, в една подгрупа установителни искове и в една подгрупа всички останали искиви производства.

Разделянето на исковите производства в отделни подгрупи се налага с оглед това, че обичайно вещните и делбените производства налагат по-продължително време, необходимо за разглеждането и решаването им. Втората подгрупа изисква съкратен срок за произнасяне. Установителните искове следва да се отделят в отделна подгрупа, тъй като голяма част от тях са по претенции на дружества монополисти и постановяваните съдебни актове по тях са с множество сходства.

От статистическите данни за 2017 г. е видно, че общият брой съдии, работили в гражданските отделения на районните съдилища е 455, като разгледаните заповедни производства са 172 288, частните граждански 31 577, вещни и делбени искови производства 9 738, исковете по СК, ЗЗДН, ЗЛС, ЗГР, Закон за детето и ЗБЖИБР 26 854, установителните искове 24 566 и всички останали искови производства са 45 870.

Средната месечна и годишна натовареност на съдия представям в табличен вид

Таблица 2

Видове ГРАЖДАНСКИ дела	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
Заповедни производства	172 788	37.92	455.00
ЧГД	31 577	5.78	69.36
Вещни искове и делби	9 738	1.78	21.36
Искове по СК, ЗЗДН, ЗЛС, ЗГР, ЗЗдетето, ЗБЖИБР	26 854	4.91	58.92
Установителни искове	24 566	4.49	53.88
Други искови производства	45 870	8.40	100.80

2. Съдилища без специализация

При тези съдилища следва да се запазят посочените по-горе групи, като единствено бъде отчитано, че делата се разглеждат от всички съдии, работещи в съответния орган на съдебна власт.

От статистическите данни за 2017 г. е видно, че общият брой съдии, работили в районните съдилища без специализация е 250, като разгледаните НОХД са 10 302, НАХД 13 228, НЧД 16 683 и НЧХД 856 . В тези съдилища са разгледани и заповедни производства 53 468, частните граждански 10 443,

вещни и делбени искови производства 4 170, исковете по СК, ЗЗДН, ЗЛС, ЗГР, Закон за детето и ЗБЖИБР 10 367, установителните искове 3 409 и всички останали разгледани искови производства са 5 725.

Средната месечна и годишна натовареност на съдиите предлагам в табличен вид

Таблица 3

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
НОХД	10 302	3.43	41.16
НАХД	13 228	4.44	53.28
НЧД	16 683	5.56	66.72
НЧХД	856	0.29	3.48
Заповедни производства	53 468	17.80	213.60
ЧГД	10 443	3.48	41.76
Вещни искове и делби	4 170	1.39	16.68
Искове по СК, ЗЗДН, ЗЛС, ЗГР, ЗЗдетето, ЗБЖИБР	10 367	3.45	41.40
Установителни искове	3 409	1.13	13.56
Други искови производства	5 725	1.90	22.80

Посочените по- горе данни са отразени в Приложение 3 (данни за 2017 г.) и Приложение 4 (списък на съдилища със специализация)

II. Окръжни съдилища

Виж приложение 5

1. Наказателни отделения

Постъпилите дела в наказателните отделения на окръжните съдилища следва да бъдат разделени само въз основа на техния вид на шест големи групи- първоинстанционни общ характер дела (НОХД), въззивни наказателни общ характер дела (ВНОХД), въззивни наказателни частен характер дела (ВНЧХД), частни наказателни дела (НЧД), въззивни наказателни частни дела (ВНЧД), административни наказателни дела (АНД) и въззивни административни наказателни дела (ВАНД).

Общият брой съдии, работещи в наказателните отделения на окръжните съдилища са 265, като в рамките на 2017 г. в тези съдилища са постъпили общо 3 593 НОХД, 4 945 ВНОХД, 21 439 НЧД, 5 301 ВНЧД, 131 АНД и 697 ВАНД.

Средната месечна и годишна натовареност на съдиите предлагам в табличен вид

Таблица 4

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
НОХД	3 593	1.13	13.56
ВНОХД	4 945	1.55	18.6
НЧД	21 439	5.32	63.84
ВНЧД	5 301	1.67	20.04
АНД	131	0.04	0.48
ВАНД	697	0.22	2.64

2. Граждански отделения

Постъпилите дела в гражданските отделения на окръжните съдилища следва да бъдат разделени на четири големи групи- първоинстанционни граждански дела (постъпили общо за годината 14 563), въззивни граждански дела (постъпили общо за годината 23 556), първоинстанционни частни граждански дела (постъпили общо за годината 1 826) и въввизвни частни граждански дела (постъпили общо за годината 14 145).

Общият брой на съдиите, работещи в гражданските отделения на окръжните съдилища е 388.

Посочените стойности са общи и се отнасят за всички окръжни съдилища, като от стойността на всички постъпили дела са извадени тези, които са разгледани от съдии, които работят в търговско отделение на съдилищата със специализация, които наред с търговските дела са разгледали и дела от посочените по- горе видове. Общият брой на тези дела е 5 087.

Средната месечна и годишна натовареност на съдиите предлагам в табличен вид

Таблица 5

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
Граждански I инстанция	14 563	3.12	37.53

Граждански II инстанция	23 556	5.05	60.71
Частни граждански I инстанция	1 826	0.39	4.7
Частни граждански II инстанция	14 145	3.03	36.45

3. Търговски отделения

Постъпилите дела в търговските отделения на окръжните съдилища следва да бъдат разделени на дела с предмет несъстоятелност (постъпили общо за 2017 г. 2 222), фирмени дела (постъпили общо за годината 5 264) и всички останали търговски дела (постъпили общо за годината 12 087).

Разделението на тези големи групи е обосновано с оглед спецификата на фирмените дела и тези с предмет несъстоятелност, при която се разкриват съществени различия във времето, сложността и обема на материалите по делото в сравнение с останалите търговски дела.

Общият брой на съдиите, работещи в търговските отделения на окръжните съдилища е 118.

При преглед на организацията на работа на окръжните съдилища се установява, че не всички от тях имат търговски отделения, като такива са обособени единствено в петнадесет от тях. Наред с това, предвид обема на постъпващите дела в част от тези съдилища (на практика всички без Софийски градски съд и Пловдивски окръжен съд) наред с търговските дела съдиите в тези отделения разглеждат и различни по вид граждански дела – първоинстанционни граждански дела, въззивни граждански дела, първоинстанционни частни граждански дела и въззивни граждански дела.

Общият брой на тези допълнително разгледани дела е 5087, което налага при отчитане на индивидуалната натовареност на разгледалите ги съдии те да бъдат обособени в допълнителна група.

Средната месечна и годишна натовареност на съдиите, съобразно посочените по-горе групи предлагам в табличен вид

Таблица 6

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
Търговски дела	12 087	8.53	102.43
Несъстоятелност	2 222	1.56	18.83

Фирмени дела	5 264	3.71	44.61
Други граждански дела	5 087	3.59	43.11

III. Административен съд

Виж приложение 6

Постъпилите дела в административните съдилища следва да бъдат разделени по вид- на първоинстанционни и касационни, а съответните първоинстанционни на групи съобразно спецификата на отделните производства.

Следва да бъдат обособени като отделни групи делата с предмет ДОПК и ЗМ (общо 5741), тези по ЗУТ и ЗКИР (общо 3 890), тези по ЗУСЕСИФ (общо 1004) и всички останали първоинстанционни дела (общо 28 441)

Обособяването на отделни групи в рамките на разгледаните първоинстанционни дела се налага с оглед спецификата на делата по ДОПК и ЗМ, разкриващи по- висока степен на сложност и обем доказателства, на тези по ЗУТ и ЗКИР имащи сходни характеристики и тези по ЗУСЕСИФ които имат специфики свързани с материата, налагащи разделното им отчитане (независимо от неговия им брой) от останалите първоинстанционни дела.

Делата, постъпили в първостепенни административни съдилища са разгледани от общо 281 съдии.

Средномесечната и средната годишна натовареност на всеки съдия представям в табличен вид.

Таблица 7

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
I инстанция	28 441	8.43	101.21
ДОПК, ЗН	5 741	1.70	20.43
ЗУТ, ЗКИР	3 890	1.15	13.84
ЗУСЕСИФ	1 004	0.29	3.57
Касационни дела	17 481	5.18	62.20

IV. Апелативни съдилища

1. Наказателни отделения

Постъпилите дела в наказателни отделения на апелативните съдилища следва да бъдат разделени по вид- въззивни наказателни общ характер дела

(общо 1 097), въззивни наказателни частни дела (общо 2 365) и дела с предмет производства по възобновяване по чл.422 НПК (общо 698).

Тези дела са разгледани от общо 57 съдии, работещи в наказателните отделения на апелативните съдилища.

Средномесечната и средната годишна натовареност на всеки съдия представям в табличен вид

Таблица 8

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
ВНОХД	1 097	1.60	19.24
ВНЧД	2 365	3.45	41.49
Възобновяване по чл. 422	698	1.02	12.24

2. Граждански отделения

Постъпилите дела в гражданските отделения на апелативните съдилища следва да бъдат разделени по вид- въззивни граждански дела (общо 3 470), въззивни частни граждански дела (общо 3 548) и дела с предмет производства по чл.274 ГПК (общо 397)

Тези дела са разгледани от общо 57 съдии, работещи в гражданските отделения на апелативните съдилища.

Средномесечната и средната годишна натовареност на всеки съдия представям в табличен вид

Таблица 9

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
ВГД	3 470	5.07	60.87
ВЧГД	3 548	5.18	62.27
Дела с предмет по чл. 274	397	0.58	6.96

3. Търговски отделения

Търговски отделения са обособени и функционират самостоятелно в четири от петте съществуващи апелативни съдилища. Такова отделение няма в

Апелативен съд- гр. Велико Търново, където съдиите са разделени в наказателно и гражданско отделение.

При преценка натовареността на съдиите в търговските отделения трябва да бъде отчетено това, че те не разглеждат единствено въззивни търговски дела, но и въззивни частни граждански, както и такива с предмет производства по чл.274, ал.2 ГПК. При определяне на броя на делата, включени във всяка група следва да бъдат отчетени само тези, които са разгледани в съдилища с търговско отделение и бъдат изключени тези, разгледани в Апелативен съд- гр. Търново.

При обособяването на групите дела следва да бъде отчетено и това, че въззивните търговски дела с предмет несъстоятелност разкриват значително по- висока степен на сложност в сравнение с останалите.

Ето защо предлагам разгледаните от търговските съдии дела да бъдат разделени не само по вид, а и по материя, като тези за несъстоятелност бъдат обособени в отделна група.

Не предлагам да бъде обособена отделна група, в която да бъдат включени фирмени дела (каквато съществува при първоинстанционните съдилища, разглеждащи търговски дела), тъй като техният брой, разгледан от апелативен съд е незначителен.

Постъпилите дела следва да бъдат разделени на въззивни търговски дела с предмет производства по несъстоятелност (645 постъпили за 2017 г.), въззивни търговски дела (2 263 постъпили за 2017 г.), въззивни частни граждански (2 873 постъпили за 2017 г.) и дела с предмет производства по чл.274, ал.2 ГПК (133 постъпили за 2017 г.)

Средномесечната и средната годишна натовареност на всеки съдия представям в табличен вид

Таблица 10

ВИДОВЕ ДЕЛА	Общ БРОЙ за 2017 г.	Средномесечна натовареност	Годишна натовареност
Въззивни търговски - несъстоятелност	645	1.31	15.73
Въззивни търговски дела	2 263	4.59	55.1
ВЧГ	2 873	5.83	70.07
Дела с предмет по чл. 274, ал. 2	133	0.27	3.24

Не предлагам да бъдат включени в системата за измерване на натовареността върховните съдилища, тъй като от една страна във ВКС функционира такава система, гарантираща сходно ниво на натовареност, а от друга е безпредметно индивидуалната натовареност на съдия, правораздаващ в тези органи на съдебната власт (без значение дали тя е по- висока или не) да бъде сравнявана с тази на останалите съдилища. Това е така, предвид невъзможността да се регулира натовареността чрез преместване на щатове, както и спецификата на дейността на върховните съдилища, в които се осъществява нетипична за другите съдилища тълкувателна дейност.

Посочената по- горе система цели да бъде направена крачка напред с оглед възможното и реално приложение, след свързването ѝ с системата за разпределение на делата, когато наред с вида и броя на разпределените дела ще бъде отчитани и други техни специфики.

Отразените по- горе примерни разделения на групи дела от един и същи вид може да бъде променено с оглед неговото оптимизиране, като тази промяна следва да бъде направена след запознаване със становището на съдилищата.

Системата към момента дава обективен поглед върху натовареността на съдилищата през 2017 г. и средната индивидуална натовареност на всеки съдия, като тези показатели могат да бъдат използвани не само да бъдат отчетени разликата в натовареността, но и да бъде направена норма за натовареност за всяко едно ниво и при съдилища със (и без) специализация. Това ще даде възможност да бъде направена дългосрочна прогноза за брой на съдиите, които да работят в различните органи на съдебна власт, която ще даде възможност тя да бъде отчитана не само при решаване на конкретно поставени пред ВСС въпроси, но и при планиране на конкурси и приложение на нормата на чл.194 ЗСВ.

Приложения:

1. Правила за оценка на натовареността на съдиите
2. СИНС- обща натовареност за 2017 г.
3. Натовареност съдилища 2017 г.
4. Списък районни съдилища (специализация)
5. Списък окръжни съдилища (специализация)
6. Разгледани дела в първоинстанционен административен съд